

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr M2022/01181
Vårt dnr R-2022-30

Malmö den 27 oktober 2022

REMISSVAR: Yttrande över Naturvårdsverkets skrivelse Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är våra medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

Innehåll

Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter – 2

Sammanfattning – 2 och Generella synpunkter – 3

Närmare synpunkter:

2.2.4 Vad gäller vid hantering av massor – 3

2.5, 6.2.1 Rättspraxis – 4

4.4.1 Danmark – 4

5.2.2 och 6.2.2 Minskad deponering – 5

6.2 Matchning mellan tillgång och efterfrågan – 5

6.2.2 Om översyn av lagen om skatt på avfall – 5

7.1.1 och 7.3.4 Förslag till ny bestämmelse gällande icke förorenad jord – 6

7.1.2 och 7.2 Förslag om ny bestämmelse i 15 kap. miljöbalken om lagring längre tid än tre år... – 7

7.3.3. Författningsförslag gällande invasiva arter – 8

7.4.4. Gällande uppgifter för avsättning – 9

1. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sveriges årsmöte har fastställt ett antal ståndpunkter som är vägledande för Avfall Sveriges ställningstaganden och åtgärder för att utveckla avfallshanteringen och kommunernas roller. Avfall Sverige anser att avfallshanteringen är en väsentlig del av samhällets infrastruktur och att avfallshanteringen ska ge god och behovsanpassad service för medborgare och verksamheter.

Avfall Sveriges vision är ”Det finns inget avfall”. Vårt och Sveriges långsiktiga mål är att tillväxt inte resulterar i mer avfall och att Sverige klättrar mätbart högre upp i avfallshierarkin.

2. Sammanfattning

- Avfall Sverige tillstyrker förslagen som syftar till att icke-farligt avfall kan lagras längre tid än tre år innan det återvinns, utan att lagringen klassas som deponi.
- Avfall Sverige välkomnar förslaget att ”icke förorenad jord och annat naturligt material som har grävts ut i samband med en byggverksamhet, om det är säkerställt att materialet kommer att användas i sitt naturliga tillstånd för byggnation på den plats där grävningen utfördes”, inte ska anses vara avfall.
- Avfall Sverige avstyrker förslaget om anmälningsplikt för att använda utgrävd icke förorenad jord och annat naturligt material för byggnation på den plats där grävningen utfördes. Anmälningsplikt krävs inte enligt avfallsdirektivet (eftersom det inte är avfall) och behövs inte heller för kontroll av flöden enligt EU:s markstrategi.
- Det kan ifrågasättas om användning i byggverksamhet av exempelvis uppgrävd sten, mindre mängder jord och annat naturligt material där de grävdes upp alltid utgör miljöfarlig verksamhet och att anmälningsplikt för sådan åtgärd ligger inom utrymmet för regeringens föreskriftsrätt. Åtminstone bör det anges en nedre gräns för vad som är anmälningspliktig åtgärd. Frågan är också om anmälningsplikt är proportionerligt eller miljömässigt motiverat. Det finns andra sätt för tillsynsmyndigheten att få kännedom om sådana åtgärder som är av någon betydelse för människors hälsa och miljön.
- Avfall Sverige menar, till skillnad från Naturvårdsverket, att det inte är återvinning att behandla jord med invasiva arter genom att gräva upp jorden och sedan gräva ner den på den plats där grävningen utfördes. Denna typ av behandling är att betrakta som sanering.
- Avfall Sverige håller inte med Naturvårdsverket om formuleringen att ”jord som innehåller invasiva arter bedöms i princip alltid vara avfall.” Detta kan nämligen tolkas som en utvidgning av avfallsbegreppet till jordmassor innan de grävts upp, trots att sådant är undantaget från avfallsdirektivet. Naturvårdsverkets motivering kan också tolkas som att all sanering mot invasiva arter utgör avfallsbehandling av jorden i marken.

- Om anmälningsplikt för in situ-behandling av jord med invasiva arter införs, riskerar detta att fastighetsägaren, särskilt hushåll, väljer att bortskaffa jorden även i de fall sanering på plats vore att föredra från miljösynpunkt. Avfall Sverige föreslår upplysningsplikt.
- Avfall Sverige avstyrker förslaget om att skatteavdrag för konstruktionsmassor ska tas bort. Konstruktionsmassor är nödvändiga och föreskrivna för en deponi och användning av massor i detta syfte ska ses som återvinning och inte bortskaffning. Istället välkomnas en bredare översyn av deponiskatten, då den i sin nuvarande utformning inte kan anses vara ett effektivt styrmedel.
- Avfall Sverige vill understryka att ökad administrativ och ekonomisk börda utan inbegripen miljönytta ska undvikas, eftersom den riskerar att öka brottsligheten och därmed klimatpåverkan då olagliga alternativ kan ses som enklare, snabbare och billigare jämfört med en juridiskt korrekt hantering.

3. Generella synpunkter

Avfall Sverige står inte med som remissinstans, men då förslagen i skrivelsen kan ha stor inverkan på våra medlemmars verksamhet och Sveriges framtida avfallshantering har Avfall Sverige valt att lämna ett yttrande.

Avfall Sverige vill gärna se att det praktiskt, juridiskt och rutinmässigt blir lättare för samtliga aktörer att sträva efter återanvändning av massor. Avfall Sverige ser därför positivt på större delen av Naturvårdsverkets förslag. Däremot anser Avfall Sverige att vissa av förslagen riskerar att förhindra återanvändning när sådan är lämplig, och därutöver lägga större administrativa bördor och kostnader på aktörer utan att för den delen öka möjligheten till återanvändning.

Avfall Sverige vill passa på att lyfta behovet av ett resonemang kring *varför* massorna uppstår och behovet av avfallsförebyggande åtgärder vid källan. Det behövs kraftiga åtgärder för att förebygga att överskottsmassor ens uppstår. Enligt EU:s markstrategi 2030 och det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, ska användningen av mark och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljönpassat sätt, för att på sikt minska. En mycket effektiv åtgärd skulle vara att i samarbete med Boverket ta fram regler som hindrar onödiga rivningar och byggnationer. Att hindra ianspråktagande av mark och istället nyttja befintliga byggnader och anläggningar effektivare, skulle vara i linje med målet om Inget nettoanspråktagande av mark (Färdplan för ett resurseffektivt Europa KOM (2011) 571, EU:s sjunde miljöhandlingsprogram, beslut nr 1386/2013/EU).

4. Specifika synpunkter

Avsnitt 2.2.4 Vad gäller vid hantering av massor

På sidan 20 konstaterar Naturvårdsverket att behandling av massor (avfall eller inte) utgör generellt miljöfarlig verksamhet först och främst utifrån den påverkan på människors hälsa och miljön som de kan innebära, till exempel damning, utlakning, buller eller annan

påverkan som kan kräva återställning av platsen. Avfall Sverige vill lägga till att det finns en legal "nedre" gräns i 9 kap. 1–3 §§ miljöbalken för vad som kan klassas som miljöfarlig verksamhet: sammanfattningsvis ska det röra sig om utsläpp från eller användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön i omgivningen. Det krävs alltså någon teoretisk risk för omgivningspåverkan. Med avseende på olägenhet för hälsan krävs att det rör sig om en risk för störning som kan påverka hälsan menligt och inte är ringa eller helt tillfällig. All avfallsbehandling, all behandling av massor och all grävning utgör alltså inte per automatik miljöfarlig verksamhet i miljöbalkens mening. Detta har betydelse för våra invändningar mot förslaget till anmälningsplikt som rör icke förorenad jord och annat naturligt material, se nedan i kommentaren till kap. 7.1.1 och 7.3.4.

Avsnitten 2.5, 6.2.1 Rättspraxis

Avfall Sverige noterar att länder tolkar begreppet "produktionsprocess" olika brett; i Sverige anser Naturvårdsverket att bygg- och anläggningsarbeten inte utgör en produktionsprocess i direktivets mening. Restprodukter i form av sprängsten m.m. kan därför inte utgöra biprodukter. Detta till skillnad från vad som gäller i exempelvis Storbritannien.

Avfall Sverige har i remissyttrande över rapporten *Tolkning av centrala begrepp vid hantering av massor* (NV-05919-17) nämnt att Naturvårdsverket behöver frångå sin snäva bedömning av begreppen produktionsprocess. De rättsfall som åberopas av Naturvårdsverket (se bl.a. sid 130), grundades i äldre lagstiftning som har ändrats i syfte att förändra en snäv praxis. Den fortsatta relevansen av exempelvis MÖD M 1832–17 bör analyseras i relation till detta. I pågående översyn av avfallsdirektivet bör Sverige också arbeta för ett förtydligande i direktivet eller en tydligare vägledning, som medger den bredare tolkningen av vad som är en produktionsprocess och därmed vad som kan anses utgöra biprodukt.

Avsnitt 4.4.1 Danmark

Naturvårdsverkets beskrivning av den danska jordflyttningslagen, kan tolkas som att det alltid krävs en kemisk analys av jord som ska flyttas och att det alltid krävs anmälan för flytt av mer än 1 kbm jord. Så är inte fallet. Anmälningsplikten gäller bara inom utpekade områden som konstaterats vara förorenade (nivå 2) eller möjligen förorenade (nivå 1). Danmark arbetar redan med ett slags kartläggning av indikatorer för markhälsa samt jordhälsocertifikat, som nämns i EU:s markstrategi. Det är regionerna som utför kartläggning och klassificering av områden. Data publiceras på Danmarks Arealinformation på Danmarks Miljöportal, där områdena tydligt framgår och därmed inom vilka anmälningsplikten gäller. Nivå 2 (men ej nivå 1) förutsätter att det görs tekniska undersökningar av jorden. Om en bostadsfastighet är klassificerad på nivå 1, har ägaren rätt att kräva av regionen att undersöka fastigheten inom 2 år utan kostnad för fastighetsägaren. Om utredningen visar att den inte är förorenad, avklassificeras fastigheten. För större delen av icke tätbebyggda områden samt mindre orter, är fastigheterna inte klassificerade och för dessa gäller alltså inte den generella anmälningsplikten för flytt av jord.¹

¹ Land zones // that is not notifiable// include the open country and a large part of the smallest villages (Jensen et. al 2017). Se kap. 3.1 i TemaNord 2021:535 samt Jordflyttningsbekendtgørelsen.

Avfall Sverige konstaterar att inget av de fem länder som det redogörs för i rapporten har en så generell och vid anmälningsplikt som Naturvårdsverket förordar i kap. 7.3.4., på s. 157, nämligen för all användning/uppläggning av icke förorenad jord och annat naturligt förekommande material på den plats där grävningen utfördes ska anmälas, utan nedre mängdgräns, oavsett om det är ett område som kan befaras vara förorenat eller ej. Se närmare nedan om Avfall Sveriges avstyrkan av Naturvårdsverkets förslag om anmälningsplikt.

Avsnitten 5.2.2 och 6.2.2 Minskad deponering

Avfall Sverige välkomnar förslaget att den så kallade deponiskatten bör utredas, men avstyrker att avdraget för konstruktionsmassor ska tas bort. Konstruktionsmaterial i form av massor är nödvändiga för dagens deponier och när massor som annars är ämnade för bortskaffning används i detta syfte, ska det ses som återvinning. Alternativet för deponier hade varit att använda schaktmassor som är jungfruliga eller på annat sätt av så god kvalitet att de inte borde användas som konstruktionsmassor på deponi. En avfallsanläggning är i ständig utformning där konstruktionsmassor används för täckmaterial, för att bygga nya avfallsytor, vägar på deponiområdet, och även i sluttäkningsarbeten. Det finns därför en betydande efterfrågan på massor så länge Sverige har deponier.

Naturvårdsverket menar i sin utredning att konstruktionsavdraget uppmuntrar till "onödig användning av massor för konstruktion och sluttäckning" samt till deponering framför återanvändning. Problemet kvarstår att det med dagens lagstiftning saknas avsättning för massor, även för de aktörer som är beredda på att betala mer i form av administration, lagring och transport av sina massor med målet att undvika deponering. Detta beror på det faktum avseende att ta emot återvunna massor idag innebär en risk och ett ansvarstagande som många verksamhetsutövare inte är villiga att ta på sig. Detta bekräftas av Naturvårdsverket som menar att aktörer anser att jungfruligt material blir billigare att använda, då det kan föreligga risker med återvunnet material.

Som Naturvårdsverket också påpekar är mängden massor som genereras i dagsläget större än vad samhället, i ett kortsiktigt och lokalt perspektiv, kan nyttiggöra. Avfall Sverige bedömer inte att ett avskaffande av konstruktionsavdraget skulle öka avsättningsmöjligheterna. Ägare av massor skulle för enkelhetens skull fortsätta att lämna dem till deponi, även om deponiavgiften höjs. Det vore olyckligt om avfallsanläggningarna måste betala för detta.

Avsnitten 6.2 Matchning mellan tillgång och efterfrågan

Avfall Sverige ser positivt på att Naturvårdsverket dels konstaterat att Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark (känslig mark, KM, och mindre känslig mark, MKM) och de vägledande halt- och utlakningsnivåerna för "mindre än ringa risk" (MRR), inte är framtagna eller direkt tillämpliga för återvinning och återanvändning av massor, dels att Naturvårdsverket tillsammans med SGI och SGU undersöker om naturliga och nationella bakgrundshalter i mark påverkar beräkningen av värdena. Det är också positivt

att det ska utredas möjliga verktyg för att matcha behov av schaktmassor med arbeten där massor uppstår.

Avsnitten 6.2.2 Om översyn av lagen om skatt på avfall

Vad gäller deponiskatten har det sedan år 2000 implementerats flertalet andra styrmedel som verkar i samma riktning som skatten, såsom förbud mot deponering av organiskt och brännbart avfall. Det har även införts skärpta miljökrav på deponierna. Samtidigt har mängden skattepliktigt avfall som deponeras sjunkit rejält de senaste 20 åren. Slutsatsen av en analys, som genomförts av Avfall Sverige, visar att deponiskatten inte är ett effektivt styrmedel vare sig miljömässigt eller ekonomiskt. I själva verket förefaller skatten ge en samhällsekonomisk förlust och dess utformning riskerar att hindra tillkomsten av attraktiva cirkulära lösningar för olika slags avfall. Fokus behöver istället vara på att underlätta återvinning. Dessutom utgör deponiskatten större administrativa merkostnader både för avfallsanläggningarna och för Skatteverket.

Avfall Sverige tillstyrker därför behovet av en översyn av skatten i sin nuvarande form. Se Avfall Sveriges tidigare hemställan, dnr Fi2020/01288.

Avsnitten 7.1.1 och 7.3.4 Förslag till ny bestämmelse gällande icke förorenad jord

Avfall Sverige tillstyrker att ”*icke förorenad jord och annat naturligt material som har grävts ut i samband med en byggverksamhet, om det är säkerställt att materialet kommer att användas i sitt naturliga tillstånd för byggnation på den plats där grävningen utfördes och att den användningen inte skadar eller innebär någon olägenhet för människors hälsa eller miljön*” ska undantas från avfallsbegreppet. Detta är i enlighet med att sådana massor också är undantagna avfallsdirektivet.

Eftersom massorna är undantagna från avfallsdirektivet och avfallsdefinitionen, krävs förstås inte heller enligt direktivet någon förprovning av nämnda hantering av massorna. I rapporten s. 158 föreslår Naturvårdsverket ändå anmälningsplikt, dessutom utan nedre mängdgräns, oavsett om det avser privatperson eller företag och oberoende av risk eller mängd. Detta med hänvisning till att tillsynsmyndigheten ska få kännedom om uppkomst och användning av massor som inte är avfall.

Regeringens uppdrag till Naturvårdsverket var att föreslå nya regler i syfte att *underlätta* för vissa specifika avfallsslag så att de även fortsatt skulle kunna hanteras på ett sätt som innebär att verksamhetsutövaren *inte* behöver söka tillstånd eller anmäla sin verksamhet (motsvarande dagens U-verksamhet). Naturvårdsverket föreslår istället en *utvidgad* anmälningsplikt, nämligen för användning av naturliga material som redan idag inte bedöms vara avfall (jämför med Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, dom 2019-M 3453) eller användning av massor där föroreningsrisken är mindre än ringa (jämför 29 kap. 35 § miljöprövningsförordningen, 2013:251). Detta var inte uppdragets syfte, utan kan anses strida mot den.

Anmälningsplikten skulle bland annat innebära att den som någonstans i Sverige gräver upp jord eller en stor sten för att t.ex. anlägga ett staket, en bod eller en lekstuga och använder jorden/stenen inom någon typ av byggverksamhet fastigheten (exempelvis runt eller under nämnda stolpar och byggnader), får en administrativt belastande och sanktionerad anmälningsplikt, med tillkommande

anmälnings- och eventuellt tillsynsavgift. Det är alltför ingripande och administrativt belastande utan miljövinst.

Som anges på s. 116 i rapporten är det risknivån som är styrande för vilken provningsnivå som är tillämplig i miljöprovningsförordningen vid återvinning av massor som är avfall i anläggningsarbeten, istället för mängder som är avgörande vid tillämpning av övriga koder i 29 kap. MPF. Avfall Sverige vill påpeka anmälningsplikt för nämnda åtgärd inte krävs enligt avfallsdirektivet (eftersom det inte är avfall) och behövs inte heller för kontroll av flöden enligt EU:s markstrategi.

Det finns redan flera anmälnings- och provningsplikter som kan omfatta denna typ av åtgärd eller verksamhet som bör anses som tillräckliga. De ger eller kan ge tillsynsmyndigheten – exempelvis som remissinstans – information om planerade markåtgärder och tillfälle att antingen bedöma saken i ärendet eller starta ett tillsynsärende och begära in ytterligare information om det behövs för tillsynen. Flera av dessa nämns i rapporten. I rapporten nämns bland annat bygg-, rivnings- och marklov enligt plan- och bygglagen (2010:900, PBL); och samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken för åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön.

Långt mindre ingripande kontrollåtgärder finns redan att välja, om gällande lagstiftning på plan- och bygg- samt miljöområdet inte anses tillräcklig för att tillsynsmyndigheten ska få kännedom om den typ av användning av massorna som skulle kunna medföra en risk. Avfall Sverige anser att upplysningsplikt är mer proportionerligt krav än anmälningsplikt för denna typ av åtgärd, i det fall det är nödvändigt att tillsynsmyndigheten får kännedom om åtgärden.

Avfall Sverige ifrågasätter om användning i byggverksamhet av exempelvis uppgrävd sten, mindre mängder jord och annat naturligt material där de grävdes upp, alltid ska anses utgöra miljöfarlig verksamhet. Små grävningar och användning på platsen av icke förorenad jord och andra naturliga material som inte är avfall, utgör inte utsläpp och kan inte anses medföra olägenhet för människors hälsa då de är ringa eller helt tillfälliga (jämför 9 kap. 3 § miljöbalken). Mindre mängder påverkar normalt inte heller miljön, åtminstone om det sker utanför skyddat område. Det kan ifrågasättas om alla sådana åtgärder kan definieras som miljöfarlig verksamhet enligt definitionen i 9 kap. 1 § miljöbalken eller att en anmälningsplikt är föranledd av miljö- eller hälsoskyddskäl. Därför kan det också ifrågasättas om regeringen enligt ordalydelsen i 9 kap. 6 § miljöbalken har befogenheter att föreskriva om sådan anmälningsplikt. Även om man skulle mena att grävning och användning av icke förorenad jord och annat naturmaterial faller under någon av punkterna i 9 kap. 6 §, är det inte att se som proportionerligt att alltid kräva anmälningsplikt. Därmed kan ifrågasättas om föreslagen anmälningsplikt ligger inom utrymmet för regeringens föreskriftsrätt. Åtminstone utan en nedre gräns för vad som är anmälningspliktig åtgärd.

Naturvårdsverket pekar i sin utredning på EU:s markstrategi som grund till deras förslag. EU:s markstrategi i sin tur lyfter vikten av kartläggningen av flöden av massor, vilket Avfall Sverige kan tillstyrka är en viktig aspekt av miljöskyddet. Men massor som används på samma plats där det grävdes upp lämnar inte sin ursprungliga plats och därför saknas flöde att kartlägga.

Avfall Sverige avstyrker därför förslaget.

Avsnitten 7.1.2 och 7.2 Förslag om ny bestämmelse i 15 kap. miljöbalken om lagring längre tid än tre år samt ändringar i deponeringsförordningen

Avfall Sverige tillstyrker att tillstånds- och tillsynsmyndigheter i enskilda fall ska kunna besluta i det enskilda fallet om att lagring av inert och icke-farligt avfall under en period som är längre än tre år *inte* ska anses vara en deponi. Det är positivt och i enlighet med EU-rätten med en sådan möjlighet till flexibilitet. För beslutet föreslås det krävas särskilda skäl och att lagringen inte orsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Det hade varit bra om Naturvårdsverket exemplifierat vad som kan anses utgöra särskilda skäl för ett sådant beslut.

Naturvårdsverket anger att s.k. anläggningsjord i normalfallet bör kunna falla in under definitionen av inert avfall. Det är bra och bör åtminstone framgå av vägledningen. Avfall Sverige noterar att matjord inte ingår i definitionen, rimligtvis eftersom det genomgår biologiska förändringar och delvis bryts ner biologiskt. Därmed kan det inte undvikas att lagring av avfall som är matjord under längre tid än tre år definieras som deponi. Detta är högst olyckligt och kan försvåra för den framtida användningen av matjorden. Sverige har i många aspekter världens bästa matjord och Avfall Sverige vill inte se att användningen av den försvåras.

Formuleringen av förordningstexten är kanske något oklar. Det anges att den tillsyns- eller tillståndsmyndighet som *prövar en verksamhet enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251)* får ta beslutet. Tillsynsmyndigheternas bedömning av anmälningar eller bedömning i ett annat tillsynsärende, brukar inte kallas "prövning". Ordet brukar användas för prövning av ansökningar. Avfall Sverige föreslår därför att paragrafen ändras till "Tillsyns- eller tillståndsmyndigheten av en miljöfarlig verksamhet får besluta om ..." eller åtminstone till "Den tillsyns- eller tillståndsmyndighet som prövar en verksamhet *eller bedömer en anmälan ...*".

Avsnitt 7.3.3 Författningsförslag gällande invasiva arter

Enligt artikel 2.1.b avfallsdirektivet, är mark (in situ), inklusive icke utgrävd förorenad jord undantaget förordningens tillämpning, det vill säga inte avfall. Naturvårdsverkets förslag (s. 151) om anmälningsplikt för återvinning av jord innehållande invasiva arter, i anslutning till den plats där det uppstått, kan misstolkas som att icke utgrävd jord innehållande invasiva arter är avfall.

Naturvårdsverket skriver nämligen att "*Jord som innehåller invasiva arter bedöms i princip alltid vara avfall. Detta eftersom det är något man behöver göra sig av med, eller behandla för att destruera de invasiva arterna.*" Naturvårdsverket bedömer att "*en sådan behandling på plats (det vill säga nedgrävning på sådant sätt som anges i gällande vägledning från Naturvårdsverket) är att anse som en återvinningsverksamhet*".

Naturvårdsverket nämner även metoder: *Andra sätt att hantera jordar som innehåller invasiva arter är genom förbränning eller kemisk behandling, ... Genom att behandla avfallet på något av de sätt som anges, återvinns jorden och kan därefter lämnas på platsen, eller användas till annan konstruktion. Efter att behandlingen slutförts, bedöms jorden ha upphört att vara avfall.*"

Avfall Sverige menar att Naturvårdsverkets skrivning skulle kunna tolkas som att sanering av invasiva arter redan genom exempelvis förbränning, är avfallsbehandling av jorden i marken. Detta är mot EU-direktivets reglering rent felaktigt men kan bli tillsynsmyndigheternas tolkning och därmed en olycklig överimplementering av avfallsdirektivet som utvidgar avfallsbegreppet till jord som inte ens grävts upp.

Avfall Sverige menar också, till skillnad från Naturvårdsverkets bedömning, att det inte är återvinning att behandla jord med invasiva arter genom att gräva upp jorden och sedan gräva ner på den plats den uppstått. Om syftet är att göra jorden kvitt från livskraftiga växtdelar och den bästa saneringsmetoden är nedgrävning eller annan behandling på plats så är detta att ses som sanering. Fastighetsägaren avser att behålla och behandla jorden på plats och har inget kvittblivningsintresse av själva jorden.

Författningsförslaget definierar inte heller vad som avses med en invasiv art. Punkt 5.5. i remissen belyser att det finns både EU-listade och olistade invasiva arter i Sverige, men författningen behöver göra tydligt vilka arter som kräver anmälningssplikt. Eftersom det är straffbart att inte lämna in en anmälan (29 kap. 4 § 1 b § miljöbalken) får det inte råda någon tvekan om när anmälningssplikt gäller. Legalitetsprincipen ställer höga krav på tydlighet och en möjlighet att förutse vilka förfaranden som kan leda till ett straffansvar. Att en tillsynsmyndighet måste bedöma från fall till fall kan inte vara lämpligt eftersom det behöver finnas en förutsägbarhet och likvärdighet i landet. Förslaget i sin nuvarande form avstyrks därför även av denna anledning.

Avsnitt 7.4.4 Uppgifter för avsättning

I författningsförslaget om krav på vad en anmälan ska innehålla finns bl.a. "2. uppgifter om hur avsättning för materialet är säkerställd". Detta bör förtydligas inom författningsförslaget. Innebär förslaget exempelvis att det räcker att det finns en etablerad marknad för materialet, eller kräver anmälan uppgifter om en specifik utpekad köpare? Detta får följder för avtal, affärssekretess, upphandling och inte minst tidsaspekter kring dessa, ofta brådsakande, ärenden. Dessutom finns en risk för att den föreslagna bestämmelsen leder till tillämpningsproblem, exempelvis om materialet köps upp av en mäklare med syfte att hitta en potentiell slutanvändare. Om mäklaren inte hittar en köpare, eller slutanvändaren väljer att lägga allt eller delar av materialet på deponi, skulle det då innebära att ägaren som ursprungligen överlät materialet riskerar ett straffansvar utifrån omständigheter som hon eller han inte har haft rådighet över? Författningen behöver alltså tydligare precisera vad som menas med "hur avsättning för material är säkerställd". Författningsförslaget kan därför inte tillstyrkas i nuvarande utformning.

Slutligen vill Avfall Sverige påpeka att det är av stor vikt att förändringarna i miljöprövningsförordningen inte försvårar för återvinning av slaggrus i anläggningsändamål.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till rådgivare för deponerings- och avfallsanläggningar Fredrika Stranne, fredrika.stranne@avfallsverige.se samt senior miljöjurist Andrea Hjärne, andrea.hjarne@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänliga hälsningar,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd